

СЕКЦІЯ 8.

Педагогічна наука та освіта в епоху змін

УДК 371.13:373.3

Іовхімчук Наталія,
к.ф.н., доцент,
доцент кафедри теорії і методики початкової освіти,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м.Луцьк, Україна
nata.iov@ukr.net

Устимук Наталія,
магістр навчально-наукового інституту неперервної освіти,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м.Луцьк, Україна
nataliaustimuk131@gmail.com

ПРОБЛЕМА СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Проблеми виховання й соціального становлення людини в контексті етнонаціональних процесів хвилювали багатьох дослідників. Висвітленню соціально-культурних процесів в Україні приділяли увагу М. Грушевський, М. Драгоманов, М. Костомаров, І. Огієнко. Необхідність використання надбань народної культури в процесі виховання обґрунтували С. Русова, М. Стельмахович, В. Сухомлинський, Є. Сявавко, К. Ушинський та ін.

Соціокультурна реальність виступає для молодшого школяра як підґрунтя для поступового залучення до проблемного поля культури та опанування соціокультурним досвідом. Русійною силою

соціокультурного розвитку дитини виступає саме накопичення та розширення її індивідуального життєвого досвіду в процесі особливої взаємодії зі світом однолітків, дорослих, власної рефлексивної практики.

Як частка певного соціокультурного простору, яка все більше усвідомлює себе такою, вихованець початкової школи, згідно з сучасною виховними концепціями, має виробляти дедалі самостійніше власне ставлення до проблем цього простору, які він починає все глибше усвідомлювати. Пошук відправних культуротворчих зусиль, зумовлених нинішнім перехідним часом, приводить до осмислення й вибору соціокультурних орієнтирів. Культуротворчі зусилля як сфера загального мають свій сенс постільки, оскільки вони спрямовані на розвиток та самоствердження суспільства та людини у суспільстві. Здійснюється цей вибір за допомогою таких засобів духовного та практично-духовного освоєння світу, які у сукупності становлять світосприймання певного індивіда, набір його цінностей і впливають на характер і форми його життєдіяльності [1, с. 120]. Зрозуміло, що чим вища культура, тим вищий рівень ідеалів, обов'язкові установки на їх дотримання. Останнє зазнає у наш час у нашому суспільстві значних трансформацій.

Соціокультурне виховання у початковій школі на сьогодні має достатні методологічні основи для свого розгортання на базі сучасних розробок у галузі вітчизняної філософії, соціології, культурології, психології, педагогіки й етнопедогогіки. Воно має являти синтетичний процес, який поєднує у собі основні ознаки патріотичного, національного, морального, громадянського й інших видів виховання шкільної молоді, соціально-виховні концепції яких мають бути також похідними від світоглядних уявлень і моделей життєтворчості, вироблених українським народом.

Сучасна концепція соціокультурного виховання має передбачати активне включення кожного соціального суб'єкту в процес культивування себе і свого світу через створення умов для усвідомлення кожною людиною себе продуктом певної культури, через сприяння самокерованим розвитком індивідуальних здібностей

творення і перетворення, зокрема культури у відповідності до нового рівня розвитку соціуму [2, с. 25].

Соціокультурна реальність для молодшого школяра виступає як основа для поступового занурення у проблемне поле культури, що розвивається, та засвоєння соціокультурного досвіду. Мета соціокультурного виховання полягає у формуванні здатності дитини до активного функціонування в конкретній соціальній ситуації при забезпеченні розвитку особистості як неповторної індивідуальності. Якісними характеристиками простору соціокультурного розвитку молодшого школяра визнано: діалогічність, насиченість подіями, активність, відкритість. Соціокультурний розвиток особистості дитини може бути представлений як процес входження в культуру, у нове соціальне середовище й інтеграції в ньому, що здійснюється в певній соціальній ситуації розвитку. Система освіти й виховання як соціальний інститут, що забезпечує соціокультурне становлення нових поколінь, покликана враховувати особливості взаємин особистості й суспільства, бути націлена на інтелектуальний розвиток особистості й освоєння соціокультурного досвіду, що обумовлює підвищення ресурсу життєздатності дитини й суспільства в цілому.

Соціокультурне виховання здобувачів початкової освіти як соціального суб'єкта виступає як культурно-історичний фактор, який виражається у феноменах соціального досвіду, історичної пам'яті, традицій, звичаїв, архетипів, що забезпечують зв'язок поколінь й усвідомлення людиною причетності до культурних цінностей.

Список використаних джерел:

1. Андрос Є. Онтологія українського світосприймання: проблема соціокультурних пріоритетів. *Феномен української культури: методологічні засади осмислення* / [Відп. ред. В. Шинкарук, Є. Бистрицький]. К. : Фенікс, 1996. С. 113-132.
2. Малько А. О. Культурологічні проблеми соціального виховання. *Гуманістично спрямований виховний процес становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді)*: Зб. наук. праць: У 2 кн. Кн.1 К. : ВІРА Інсайт, 2001. С. 24-30.
3. Шинкарук В. Феномен культури. Філософські аспекти. *Феномен української культури: методологічні засади осмислення*. Київ: Фенікс, 1996. С 8– 61.